

POUTNÍCI ČESKÉHO STŘEDOHOŘÍ

Číslo 1

leden 2010

Mračna jsou nabitá elektřinou a prudké spodní světlo odhaluje pod vulkanickými, neklidnými svahy spodní žár, v jehož zvětralé prsti zraje réva. Vyrázily při tom zrodu z rozžhavené zemské kůry hned několika řadami.

Rovina pod nimi je zrání samo, kus nesčetných Švabinského žní, vyvěřelé horské pásy jsou naběhlé chlapské žíly, rozeštaná žízeň a vůle po novém a novém plození!

Takové je České středohoří.

Vladimír Šrámek: Kraj sopečných svahů

ČESKÉ STŘEDOHOŘÍ - MÁ LÁSKA.....

Od té doby, co se Středohoří stalo mojí životní láskou si stále kladu otázku: proč zrovna a právě to České středohoří? Viděl jsem Beskydy, Českomoravskou vysočinu, Jeseníky a Krkonoše, Krušné hory a Kokořínsko. Po revoluci jsem dychtivě pozoroval Bavorsko, Itálii, Belgii, Francii. Alpy na mne zapůsobily, to rozhodně, ale ani tak masivy skal, jako spíš kouzelné a malebné louky s nádherou barev svěží přírody. Teď jsem napsal slovo malebné, okamžitě mě seplo slovo malebné České středohoří!

Asi tam někde kolem tohoto a mnoha jiných si začínám odpovídat na otázku proč jsou tyto kopce mojí životní láskou. Johann Wolfgang Goethe na Varhošti řekl: "Na pohled to zemský ráj, zelené moře se vlní, lesy po kopcích šumí, dole řeka zpívá, snívá se tu, snívá..." Nejslavnější cestovatel všech dob Alexander von Humboldt prohlásil pohled z Milešovky za jeden z nejkrásnějších na světě, hudební velikán Richard Wagner v dopise sestře napsal: "Krajina je tady vskutku tou nejkrásnější co znám". Emil Filla v koncentračním táboře přežíval touhou po Českém středohoří a nakonec se tam usadil. Karel Konrád napsal "Jen zkuste najít na světě druhý výtvarný salon, který by uměl vymýšlet takovou hýřivost tvarů, linií a básnivé sladčnosti..." Mám pokračovat?

Beethoven, Seifert, Čech, Masterman, mnoho velikánů lidských dějin se klanělo nádherné krajině Českého středohoří, oni tuto krajinu milovali, tato krajina je milovala...

Trochu se ostýchám říci slova: "Miloval jsem se s přírodou", ale myslím, že právě tato slova jsou odpovědí mé nekonečné otázky proč miluji České středohoří.

Už to vím...

Roderick Slavík

Když jsem spatřila České středohoří poprvé z vlaku, ihned mě zaujaly nádherné kopce ve tvaru homolí, porostlé většinou listnatým lesem. Tušila jsem v této krajině něco jedinečného, co bychom u nás jinde marně hledali. Mé tušení nezklamalo....

Jednu z těchto přírodních zajímavostí - ventaroly, jsme navštívili v prosinci roku 2002 a moje vyprávění je i tipem na výlet.

ZIMNÍ ZASTAVENÍ NA VRCHU BOREČ

V nejednom odborném, ale i populárním článku se dočteme o unikátním přírodním jevu - ventarolách, který se vyskytuje u nás pouze v Českém středohoří. Jsou to doslova výdechy teplého vzduchu s vodními parami, který v zimě vystupuje z puklin mezi kameny jako komínem. Nejvýraznější je tento úkaz na 446 m vysokém znělcovém vrchu Boreč.

Mrazivé počasí je právě pro výlet k ventarolám jako stvořené, a tak vycházíme z Režného Újezdu na Boreč. Je asi minus pět stupňů, všechny louže jsou zamrzlé, sněhová pokrývka není, jen tráva a stromy jsou místy ojiněné. Silná jinovatka anebo sníh je na Ostrém, který je téměř bílý a vyniká v ponoré šedi oblohy. Lovoš se tak jako na podzim těší našemu obdivu. Z cesty na Boreč, ale i z jeho úbočí je pěkný pohled na majestátný kužel Lovoše, který z této strany má téměř špičatý vrchol, teď jemně pocukrovaný jinovatkou. Všeobjímající Lovoš, jak jsme ho nazvali na podzim.

Vystupujeme a cestou se zastavujeme u naší studánky s křišťálově čistou vodou. Zelené barvy lišejníků na velkých kamenech u louky jsou sytější než na podzim a kontrastují okolním šedým, hnědým a okrovým odstínům země, kamení, spadaneho listí, kmenů a větví stromů.

Přestože je zataženo, krajina nepůsobí nijak chmurně. I zima má svoje kouzlo. Zaujmou nás takové detaily jako jsou jemné krystalky jinovatky na spadaneých listech, zaschlých rostlinách, trávě a větvích. Mám pocit, že vstupujeme do říše Zimní královny z pohádky Hanse Christiana Andersena. Ale to hlavní nás ještě čeká těsně pod vrcholem a na vrcholu kopce.

Při výstupu sledujeme složení listnatého lesa, kde převažují zejména duby. A pak spatřujeme místa, která jsou zvlášť ojiněná, jinovatka je dokonce i na kůře stromů... To se nám představuje první, poměrně slabá ventarola. Stoupáme ještě výš, kde jsou další a některé silnější. U jedné z nich se zastavujeme a pozorujeme jak se teplý vzduch tetelí nad jamkou, v níž se to pěkně zelená mechem a vzácnou játrovkou borečkou, která se vyskytuje v Čechách (a dokonce i ve střední Evropě) pouze v této lokalitě, podle níž dostala i název. Tajemný Boreč! Zkoušíme teplotu vydechovaného vzduchu rukou. Odhadujeme asi 10 - 12 stupňů. Je to zajímavý pocit ohřívat si tímto způsobem ruce a je to příjemné.

Boreč se těší zájmu turistů a přírodovědců. Parta studentů přírodovědecké fakulty přijela již včera a přespala pod širákem! Přicházejí i oddíly školních dětí. Zdržíme se tu asi hodinu, poobědváme a pak se pomalu vracíme stejnou cestou dolů.

Chvilku pozorujeme malou myšku, která vykukuje pod kořenem stromu. I ona nás upozoruje a znejistí. Hrozí či nehrozí nebezpečí? Váhá, ale nakonec jí asi moc nebezpečí nepřipadáme, takže najde odvalu a přeběhne k dalšímu stromu a po chvilce zmizí v listí.

Pokračujeme dál a zastavujeme se u ojíněné kamenné sutě s ojedinělými břízami a vzpomínáme jak zde na jaře kvetl kosatec bezlistý a další rostliny. Zdá se, že obloha se trochu prosvětčila, má růžový nádech, ale na sluníčko to ještě nevypadá. Naše zimní putování se blíží ke konci.

A teď již tradičně sedíme ve vlaku a z okna sledujeme zimní náladu středohorské krajiny. Obloha znovu zrůžověla, tentokrát ještě více a oranžové slunce zazářilo nízko nad modravými kopci... Ale jen na malou chvíli. Pak se schovalo pro tento den úplně a z našeho dohledu mizí i Středohoří, ale nezapomenutelný zážitek, obrázky navštívené krajiny a radost v naší mysli zůstávají.

Jana Haasová

VÝROČÍ METEOROLOGICKÉ OBSERVATOŘE NA MILEŠOVCE

Dne 1. ledna 2010 to bylo přesně 105 let, co zahájila svoje pravidelná denní pozorování počasí naše první horská meteorologická stanice, postavená v roce 1904 na vrcholu Milešovky. Ne náhodou bylo vybráno toto místo. Na Milešovce, německy nazývané Donnersberg (Hromová hora), se přežene během roku nejvíce bouří. Je to i naše největrnější hora, průměrná rychlost větru se tu pohybuje kolem 28 km/hod., jsou zde časté vichřice, dosahující rychlosti až 140 km/hod. Úplné bezvětří bývá průměrně jen 8 dní v roce. Srážek na Milešovce spadne přibližně 550 mm ročně.

Observatoř se kromě denního sledování počasí věnuje studiu srážek a krystalických struktur sněhových vloček a námraz a výzkumu oblačnosti. V posledních letech se na Milešovce provádějí v rámci výzkumných měření i odběry vody z mlhy a nízké oblačnosti. Zpracovávají se tu klimatické charakteristiky Milešovky, které jsou cenné pro studium změn podnebí. Observatoř na Milešovce je součástí mezinárodní sítě meteorologických měření a pozorování

Jana Haasová

A JEŠTĚ TROCHU POESIE...

Královna Středohoří

V pohoří rozvlněném
oparu nafialovělém
tyčí se jedna
co rozmlouvá s blesky

Vichr je tu doma
tvar dal i stromům
Stříbřité buky
kořeny obnažené
křečovitě
drží se kamene

Průhledy do údolí
s homolemi kudrnatými
Cesta stoupá výš
a znělcová romance
ti hraje pod nohama
v durových tónech

Barevné obrazce
malují křídla motýlů
a kdesi pod tebou
krouží káně

A ještě výš k vrcholu
poklonit se krajině
kde Země otevírala
své žhavé nitro

Jana Haasová

Zimní skica

Ostrý a ledový
žene se krajinou
kopce opuštěné
si častěji
povídají s mraky

Slunce tiché
nízko nad obzorem
barví křídla
havranům

Zbělela polní cesta
chrastí suchá torza
co v létě kvetla
jen otisky stop napoví
kdo tudy ještě chodí

Růžový západ
a mlhavá silueta
Středohoří
Štětce přetaví
krajinu
do modrých tónů

Jana Haasová

Tímto prvním číslem našeho malého časopisu vítám všechny naše poutníky, ale i další milovníky Českého středohoří. Děkuji Rodericku Slavíkovi za impuls k vydávání časopisu, jehož posláním je popularizace naší milované krajiny. Rádi bychom, aby tento časopis vycházel měsíčně, byl pestřejší a podílelo se na něm více autorů. Proto uvítáme Vaše podněty, vztahující se k Českému středohoří - články, tipy na výlety, citáty, básně, upoutávky na výstavy, atd., které rádi uveřejníme. Zasílejte je, prosím, na moji níže uvedenou e-mailovou adresu. Předem děkuji.

Jana Haasová

POUTNÍCI ČESKÉHO STŘEDOHOŘÍ : redaktor Jana Haasová, e-mail: haasova.jana@centrum.cz
Roderick Slavík, Věra Bartošková, Růžena Schweizerová, Květa Roznětínská, Jiří Slabyhoudek, Bohumil Škrabal, ing. Jiří Pokorný s rodinou, Jaroslav Rossler, Jan Parkos, Aleš Kryšpín